

Je třeba zdůraznit, že za šikanózní žádosti o informace, resp. šikanózní podání v nejširším slova smyslu (podněty, stížnosti, využívání práv ekologických spolků, žádosti o osvobození od soudních poplatků apod.), kverulanství či procesní obstrukce samozřejmě nelze označit pouhé důsledné využívání práv, zákonem stanovených opravných prostředků či jiných možností právní obrany.

Judikatura:

III. ÚS 156/02 (zákon o svobodném přístupu k informacím se vedle zákona o právu na informace o životním prostředí nemůže uplatnit), **NSS 8 As 93/2015, 3432/2016 Sb.** **NSS** (zásahová žaloba proti nezákonnému poskytnutí informace), **NSS 1 As 189/2014, 3185/2015 Sb.** **NSS** (práva osoby, která by mohla být dotčena poskytnutím informace, plynoucí z § 4 odst. 3 a 4 spr. řádu), **NSS 8 As 55/2012, 3155/2015 Sb.** **NSS** (práva osoby, která by mohla být dotčena poskytnutím informace, plynoucí z § 4 odst. 3 a 4 spr. řádu), **NSS 10 As 117/2014** (zákon o svobodném přístupu k informacím není nástroj k dovysvětlování rozhodnutí či postupů správních orgánů), **NSS 6 As 68/2014** (zneužití práva na informace), **NSS 1 Afs 107/2004, 869/2006 Sb.** **NSS** (zásada zákazu zneužití práva), **KS Brno 60 Co 367/2015** (peněžitě zadostiučinění podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za průtahy při vyřizování žádosti), **KS Hradec Králové 52 A 76/2014** (zneužití práva na informace), **MS Praha 9 Ca 270/2004, 2062/2010 Sb.** **NSS** (rozhoduje povaha požadovaných informací, nikoli označení žádosti jako žádosti o informace o životním prostředí, nebo žádosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím), **MS Praha 9 Af 25/2010** (posoudit, zda informace o závazcích investora týkajících se životního prostředí nejsou informacemi podle zákona o právu na informace o životním prostředí)

§ 2 Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) **informacemi o životním prostředí** (dále jen „informace“) informace v jakékoliv technicky proveditelné podobě, které vypovídají zejména o
1. stavu a vývoji životního prostředí, o příčinách a důsledcích tohoto stavu,
  2. připravovaných nebo prováděných činnostech a opatřeních a o uzavíraných dohodách, které mají nebo by mohly mít vliv na stav životního prostředí a jeho složek,
  3. stavu složek životního prostředí, včetně geneticky modifikovaných organismů, a o interakci mezi nimi, o látkách, energii, hluku, záření,

- odpadech včetně radioaktivních odpadů a dalších emisích do životního prostředí, které ovlivňují nebo mohou ovlivňovat jeho složky, a o důsledcích těchto emisí,
4. využívání přírodních zdrojů a jeho důsledcích na životní prostředí a rovněž údaje nezbytné pro vyhodnocování příčin a důsledků tohoto využívání a jeho vlivů na živé organismy a společnost,
  5. vlivech staveb, činností, technologií a výrobků na životní prostředí a veřejné zdraví a o posuzování vlivů na životní prostředí,
  6. správních řízeních ve věcech životního prostředí, posuzování vlivů na životní prostředí, peticích a stížnostech v těchto věcech a jejich vyřízení a rovněž informace obsažené v písemnostech týkajících se zvláště chráněných součástí přírody a dalších součástí životního prostředí chráněných podle zvláštních předpisů,
  7. ekonomických a finančních analýzách použitých v rozhodování a dalších opatřeních a postupech ve věcech životního prostředí, pokud byly pořízeny zcela nebo zčásti z veřejných prostředků,
  8. stavu veřejného zdraví, bezpečnosti a podmínkách života lidí, pokud jsou nebo mohou být ovlivněny stavem složek životního prostředí, emisemi nebo činnostmi, opatřeními a dohodami podle bodu 2,
  9. stavu kulturních a architektonických památek, pokud jsou nebo mohou být ovlivněny stavem složek životního prostředí, emisemi nebo činnostmi, opatřeními a dohodami podle bodu 2,
  10. zprávách o provádění a plnění právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí,
  11. mezinárodních, státních, regionálních a místních strategiích a programech, akčních plánech apod., jichž se Česká republika účastní, a zprávách o jejich plnění,
  12. mezinárodních závazcích týkajících se životního prostředí a o plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána,
  13. zdrojích informací o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů;
- b) povinnými subjekty
1. správní úřady a jiné organizační složky státu a orgány územních samosprávných celků,³⁾
  2. právnické nebo fyzické osoby, které na základě zvláštních právních předpisů vykonávají v oblasti veřejné správy působnost vztahující se přímo nebo nepřímo k životnímu prostředí,⁴⁾

3. právnické osoby založené, zřízené, řízené nebo pověřené subjekty uvedenými v bodech 1 a 2, jakož i fyzické osoby pověřené těmito subjekty, které na základě právních předpisů nebo dohody s těmito subjekty poskytují služby, které ovlivňují stav životního prostředí a jeho jednotlivých složek (dále jen „pověřená osoba“);
- c) zpřístupňováním informací jejich poskytování jakoukoliv technicky proveditelnou formou jednotlivým právnickým nebo fyzickým osobám, jež o ně požádaly, (dále jen „žadatel“), přímé nahlížení do písemností nebo jiných souborů informací, pořizování výpisů, opisů nebo kopií žadatelem v sídle nebo v jiných prostorách povinných subjektů a informování o způsobech a metodách získání jednotlivých informací;
- d) aktivním zpřístupňováním informací jejich poskytování neomezenému okruhu subjektů, aniž by bylo třeba podat žádost;
- e) prostorovými daty data, včetně jejich identifikovatelných skupin, v elektronické podobě, která přímo nebo nepřímo odkazují na určitou polohu nebo zeměpisnou oblast na území České republiky a v případě dohody s jiným členským státem Evropské unie i v rámci jeho území;
- f) metadaty informace, které popisují prostorová data nebo služby založené na prostorových datech a které umožňují jejich vyhledávání, třídění a používání;
- g) infrastrukturou pro prostorová data prostorová data a služby založené na prostorových datech, síťové služby a technologie, metadata, technické požadavky, dohody o sdílení přístupu k prostorovým datům a službám založeným na prostorových datech a jejich využívání, mechanismy, procesy a postupy koordinace, zavedené, provozované nebo zpřístupněné v souladu s tímto zákonem a sledování, využívání prostorových dat a služeb založených na prostorových datech;
- h) interoperabilitou možnost kombinace prostorových dat a vzájemné komunikace mezi službami založenými na prostorových datech bez opakovaných ručních zásahů tak, aby bylo dosaženo soudržného výsledku a aby byla zvýšena přidaná hodnota prostorových dat a služeb založených na prostorových datech;
- i) zpřístupňováním dat zpřístupňování prostorových dat a metadat neomezenému okruhu subjektů prostřednictvím
  1. poskytování prostorových dat a metadat na geoportál (§ 11a) z vlastního internetového rozhraní s využitím služeb založených na prostorových datech v souladu s technickými požadavky, nebo

2. předávání prostorových dat a metadat v souladu s technickými požadavky na geoportál (§ 11a);
- j) technickými požadavky požadavky, které obsahují minimální výkonnostní požadavky na služby založené na prostorových datech a zajišťují soudržnost prostorových dat, stanovené přímo použitelnými předpisy Evropské unie⁶⁾ upravujícími pravidla pro vytvoření a aktualizaci metadat, monitorování a podávání zpráv, služby založené na prostorových datech, interoperabilitu a harmonizaci prostorových dat a služeb založených na prostorových datech a pro přístup k prostorovým datům a službám;
- k) službami založenými na prostorových datech možné formy zpracování prostorových dat nebo souvisejících metadat prostřednictvím počítačové aplikace.

³⁾ Například zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Například zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁾ Například nařízení Komise (ES) č. 1205/2008 ze dne 3. prosince 2008, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES týkající se metadat, nařízení Komise (ES) č. 976/2009 ze dne 19. října 2009, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES, pokud jde o síťové služby, nařízení Komise (EU) č. 268/2010 ze dne 29. března 2010, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES, pokud jde o poskytnutí přístupu k sadám prostorových dat a službám prostorových dat členských států orgánům a subjektům Společenství za harmonizovaných podmínek, nařízení Komise (EU) č. 1089/2010 ze dne 23. listopadu 2010, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES, pokud jde o interoperabilitu sad prostorových dat a služeb prostorových dat.

I. Informace o životním prostředí – široké vymezení, příkladný výčet, extenzivní výklad

Zákon vymezuje v § 2 písm. a) ve 13 bodech informace o životním prostředí širokým demonstrativním výčtem. Odpovídá to účelu sledovanému v čl. 35 odst. 2 Listiny (právo na „úplné“ informace o životním prostředí), Aarhuskou

úmluvou a směrnicí 2003/4/ES zajistit co nejširší přístup veřejnosti k informacím o životním prostředí, stavu jeho složek, faktorech a činnostech, které životní prostředí a jeho složky ovlivňují, i o stavu lidského zdraví, bezpečnosti a podmínkách života lidí, pokud jsou nebo mohou být ovlivněny stavem životního prostředí.

Demonstrativní výčet (tj. neuzavřený, uvozený slovem „zejména“) informací o životním prostředí znamená, že i informace, které by snad nebylo možné podřadit pod žádný ze 13 bodů uvedených v § 2 písm. a), budou informacemi o životním prostředí, pokud podle uvážení povinného subjektu vypovídají o životním prostředí ve výše uvedeném širokém pojetí.

Pokud jde o nosič, na kterém je informace o životním prostředí zaznamenána, hovoří komentované ustanovení o „jakékoli technicky proveditelné podobě“, tzn. že informace může být v písemné, obrazové, zvukové, elektronické nebo jiné formě.

I v oblasti žádostí o informace o životním prostředí platí, že nelze žádat o neexistující informaci. Neexistující informaci jako tzv. faktickým důvodem odmítnutí žádosti se podrobně zabývala odborná literatura a judikatura k zákonu o svobodném přístupu k informacím. Zákon o právu na informace o životním prostředí řeší žádost o informaci, kterou povinný subjekt nemá k dispozici a současně není povinen ji mít, v § 4, srov. proto komentář k tomuto ustanovení.

Posouzení, zda požadovaná informace nebo její část je informací o životním prostředí, je jedním z prvních kroků, které povinný subjekt musí učinit (zároveň musí zvážit, zda je povinným subjektem podle zákona o právu na informace o životním prostředí, příp. podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a zda podle obsahu nejde např. o žádost neúčastníka správního řízení o nahlížení do spisu; k tomu podrobněji v bodě V). V naprosté většině případů jde o rozlišení, zda povinný subjekt má žádost o informaci vyřizovat v režimu zákona o právu na informace o životním prostředí (pokud jsou požadované informace podle obsahu informacemi o životním prostředí), nebo zákona o svobodném přístupu k informacím (pokud nejsou informacemi o životním prostředí, ale vztahují se k působnosti povinného subjektu, např. se týkají jeho hospodaření s veřejnými prostředky). Pokud je část informací požadovaných v jedné žádosti podle obsahu informacemi o životním prostředí a jiná část obecnými informacemi vztahujícími se k působnosti povinného subjektu, nezbývá povinnému subjektu, než vyřizovat část žádosti o informace podle zákona o právu na informace o životním prostředí a část podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Pro praxi:

O tom, zda povinný subjekt bude vyřizovat žádost o informace podle zákona o právu na informace o životním prostředí, nebo podle zákona o svobodném přístupu k informacím, příp. obou, nerozhoduje, který informační zákon uvede žadatel. Rozhoduje povaha požadované informace, tj. úvaha povinného subjektu, zda jde o informace o životním prostředí (srov. MS v Praze 9 Ca 270/2004-39, Sb. NSS č. 2062/2010, MS v Praze 9 Af 25/2010-33-36).

O procesních aspektech vyřízení žádosti, ve které žadatel uvede chybně zákon o svobodném přístupu k informacím, přestože žádá o informace o životním prostředí (což je v praxi častý případ), srov. komentář k § 9.

Nutnost extenzivního výkladu definice „informace o životním prostředí“ potvrzuje i judikatura SDEU, jakkoli se „nejedná o koncept bez hranic“ (srov. např. C-316/01, C-266/09).

Pro praxi:

Praxe většinou nepochybuje, že informacemi o životním prostředí jsou mj. informace o emisích vypouštěných do životního prostředí, o koncentracích znečišťujících látek v ovzduší, vodě apod.

Je třeba zdůraznit bod 6 příkladného výčtu v § 2 písm. a), tj. že informacemi o životním prostředí jsou rovněž **informace o správních řízeních ve věcech životního prostředí**, posuzování vlivů na životní prostředí, peticích a stížnostech v těchto věcech a jejich vyřízení. Žádosti o informace ze správních řízení ve věcech životního prostředí jsou časté a spornou otázkou může být jejich vztah k úpravě nahlížené do spisu v § 38 spr. řádu – komentář proto podrobně níže.

II. Povinné subjekty – správní úřady a jiné organizační složky státu a orgány územních samosprávných celků

První kategorií povinných subjektů jsou správní úřady a jiné organizační složky státu a orgány územních samosprávných celků.

Správní úřady jsou **orgány moci výkonné**, tedy orgány státu, jimž je svěřen výkon státní správy (srov. čl. 79 odst. 1 Ústavy „Ministerstva a jiné správní

úřady lze zříditi a jejich působnost stanovit pouze zákonem.“). Pojem organizační složky státu je širší a zahrnuje i **orgány moci soudní**. Podle § 3 odst. 1 zák. č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, jsou organizačními složkami státu ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon (bývalé státní rozpočtové organizace); obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu.

Česká republika tak využila pouze jedné ze dvou možností, kterou připoštlí směrnice 2003/4/ES (srov. čl. 2 bod 2), když do definice povinných subjektů nezahrnuje orgány moci zákonodárné, ale zahrnuje do ní orgány moci soudní. To je v plném souladu s tím, že členský stát má možnost poskytovat přístup k informacím o životním prostředí ve větším rozsahu, než stanoví směrnice.

Orgány veřejné správy (tento pojem používá Aarhuská úmluva a směrnice 2003/4/ES), a tedy povinné subjekty jsou rovněž orgány územních samosprávných celků (obcí a krajů), které vykonávají dvojí působnost, samostatnou a přenesenou.

Informacemi o životním prostředí z oblasti samostatné působnosti obce mohou být informace o tom, jak obec pečuje o ochranu životního prostředí, jeho jednotlivých složek včetně veřejné zeleně, o uspokojování potřeby ochrany a rozvoje zdraví, nakolik je nebo může být ovlivňována stavem životního prostředí apod. Dalšími informacemi, které se týkají samostatné působnosti, ale nebudou informacemi o životním prostředí, jsou např. informace o nakládání s majetkem obce, zřizování a rušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce, poskytování dotací aj.

Informacemi o životním prostředí z oblasti přenesené působnosti jsou informace o přeneseném výkonu státní správy na úseku ochrany životního prostředí, zpravidla obecními či krajskými úřady.

Komentovaný zákon nepoužívá stejnou konstrukci jako zákon o svobodném přístupu k informacím, tj. nestanoví, že povinným subjektem je i územní samosprávný celek (nejen jeho orgány), a nerozlišuje, zda se informace o životním prostředí týkají samostatné, nebo přenesené působnosti.

Jako povinný subjekt je nejlogičtější chápat ten orgán obce, resp. kraje, který vykonává působnost, v níž (vzhledem k níž) požadovanou informaci o životním